

SZÍVÜGYÜNK
a család!

**CSELEKVÉSI
TERV** A 2021-2024-ES
IDŐSZAKRA

Tartalom

I. Bevezetés \ 1

II. Nemzetpolitika \ 4

III. Család \ 8

1. Biztonság \ 8

1.1. Családtámogatás \ 8

1.2. Egészségügy \ 10

2. Identitást megőrző, versenyképes tudást! \ 11

2.1. Ifjúságpolitika és sport \ 13

2.2. Kultúra \ 15

3. Élhető környezet \ 16

3.1. Intézményeink biztonsága \ 16

3.2. Infrastruktúra \ 18

3.3. Környezetvédelem \ 19

IV. Gazdaság \ 23

4.1. Mezőgazdaság \ 24

I. Bevezetés

A koronavírus-járvány nehéz helyzetet teremtett a világ, így Románia és az erdélyi magyarok számára is. Egy évszázada példátlan, hogy az emberiségnek egy ismeretlen világjárvánnyal kell szembenézni.

Az elmúlt másfél évben a vírus nemcsak az egészségügyre gyakorolt hatást, de leállt a gazdaság, és átalakultak mindennapjaink is. A helyzet további nehézségét pedig az adja, hogy sem azt nem tudjuk pontosan, mikor és milyen formában tér vissza a járvány, sem pedig azt, hogy milyen tartós hatásai lesznek olyan tevékenységekre nézve, amelyek szabályait akár évtizedeken át adottnak tekintettünk: ilyenek például az utazás, a külföldi munkavállalás vagy akár a kulturális események lebonyolítása.

Az új normalitás, a megszokott társadalmi működéshez való visszatérés bizonytalanságokkal teli állapot lesz, melyben nem kizárt, hogy megismétlődnek a már megismert korlátozások vagy azok egy része. Ebben a helyzetben kell helytállnunk Szövetségként, közösségként családjainkért, jövőnkért, biztonságunkért.

Két olyan fejlemény is volt azonban az elmúlt időszakban, amelyek reményt kell hogy adjanak számunkra.

Egyrészt a közösségünk megmutatta, hogy képes összefogni és helytállni extrém nehézségek közepette is. A Szövetség pedig képes és alkalmas volt arra, hogy ezt a helytállást hatékonyan szervezze, támogassa.

Másrészt tavaly december óta az RMDSZ a koalíciós kormány tagja, és többéves kihagyás után érdemi beleszólásunk van abba, ahogyan az ország, benne az erdélyi magyarok dolgai mennek. A kormányzás nemcsak felelősség, de lehetőség is. Lehetőség arra, hogy közösségünk ne pusztán alanya, rosszabb esetben elszenvedője legyen a bukaresti döntéseknek, hanem választott képviselői, az RMDSZ által, e döntéseket alakítsa, és ahol különösen szükséges, a saját javára fordítsa.

Abban a bonyolult helyzetben, amikor a koronavírus-járvány a nemzeti kisebbségi létből fakadó szokásos kihívásokon túl újakat teremt, komoly segítséget nyújt a Szövetség kormányzati szerepvállalása.

A kormányzati szerepvállalásról

Azért léptünk be a koalícióba tavaly decemberben, hogy további eszközöket szerezzünk elképzeléseink megvalósításához.

Hármas kihívás előtt állunk: újra kell indítani a gazdaságot, helyre kell állítani a közösségi érintkezés és működés rendjét, és fel kell készülni újabb átmeneti vagy akár tartós zavarokra is. Mindezt úgy, hogy egy pillanatig sem téveszthetjük szem elől azokat az értékeket, amelyek az RMDSZ-t alapítása óta vezérlik.

Politikánk középpontjában immáron három évtizede az erdélyi magyarok érdekvédelme és tágabban vett jóléte áll. Ezen az eltökéltségünkön nem változtatott sem a romániai politikai helyzet mindenkori alakulása, sem a szélsőséges erők térnyerése, sem pedig a koronavírus-járvány okozta nehézségek.

Nehéz helyzetben a legalapvetőbb kötelet, közösségünk támpillérét kell erősíteni: a **családot**.

Amikor kitűztük kormányzati céljainkat, abból indultunk ki, hogy mi a közösség érdeke, és hogyan erősíthetjük, miképpen tudjuk a legjobban szolgálni azt.

A közösséget akkor tudjuk a legjobban erősíteni, ha a kormányzás eszközeit az identitás erősítése mellett a család erősítésére fordítjuk.

Kormányzati feladataink

Jelen dokumentum a következő évek kormányzati feladatait, legfontosabb társadalmi, gazdasági és szociális területeinek stratégiai irányát szabja meg. Keretét egyrészt az RMDSZ programja, másrészt a parlamenti többség által elfogadott kormányprogram képezi. Azokat a teendőket, feladatokat foglalja össze, amelyek ebben a kormányzati ciklusban előttünk állnak. Ezek egy részét örököltük, a másik részét magunknak szabtuk.

Korábban is tudtuk, de teljes mélységében csak a kormányváltás után derült ki, mennyi mulasztás terheli az előző kormányokat, mennyi szőnyeg alá söpört problémával kell megbirkózni.

A feladatok másik körét magunk vállaltuk. A család megerősítésével kapcsolatos teendők mellett kiemelkedően ilyen feladat a települések fejlesztése, a környezet védelme és a fiatalok lehetőségeinek bővítése az oktatástól a vállalkozói kedvezményeken át a sportolásig.

Azon dolgozunk, hogy az új normalitás egyszersmind jobb legyen, mint a régi. Ezt a munkát foglalja keretbe ez a dokumentum, amely a jelenlegi helyzetből fakadó bonyolult és újszerű kihívásokra keresi a válaszokat.

Helytálltunk a járvány alatt, bizonyítottuk erőnket, összefogtunk, túl vagyunk a nehezen, most a gazdaság és a közösségi élet újraindulására kell figyelniünk. Csak így tudunk biztos jövőt teremteni családjaink számára.

II. Nemzetpolitika

Céljaink 1989 óta részleteiben árnyalódtak, de lényegét tekintve nem változtak: meg kell teremtenünk az önálló erdélyi magyar társadalmat. Az elmúlt években számos kihívással szembesültünk: alacsony szinten maradt a gyermekvállalási hajlandóság, különösen a nagyvárosokban nőtt a vegyes házasságok aránya, a magyar anyanyelvű roma közösség társadalmi integrációja elakadt, jelentős számú magyar munkavállaló, különösen a fiatalok, középkorúak külföldön keresik boldogulásukat. A kommunista diktatúra alatt elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatása évek óta akadozik, és a törvényekbe foglalt nyelvi és kisebbségi jogok alkalmazása is több területen elakadt.

A változó körülmények arra készítetnek, hogy újra gondoljuk programunk prioritásait. Továbbra is azt a transzilvanista elvet kell erősíteni, amely az Erdélyben egymás mellett és egymással együtt élő nyelvek, kultúrák, vallások kölcsönös elfogadását alapértéknek tekinti, és mindannyiunk számára az otthonteremtés lehetőségét adja.

Figyelmünket és erőforrásainkat most elsősorban a fiatalokra, a jövő nemzedékére, valamint azon társadalmi csoportok segítésére kell fordítanunk, amelyek a nyelv- és identitásváltás szélére sodródtak. Hangsúlyosan meg kell becsülnünk a fiatal családokat, ezért össze kell hangolnunk a munkavállalással és gyermekneveléssel járó kihívásokat, növelnünk kell a családok anyagi támogatását. A külföldön munkát vállalókat lakhelyüktől függetlenül az erdélyi magyar társadalom részének tartjuk, számítunk tapasztalatukra, munkájukra, és visszavárjuk őket, ezért olyan társadalmi-gazdasági körülményeket teremtünk Erdélyben, amelyben megtalálják számításaikat. A vegyes házasságban élők számára külön programokat fogalmazunk meg, ahol mindkét fél büszkén vállalja nyelvi és vallási identitását, és többletként tekint arra, ha gyermekeik az iskolai évek alatt a magyar oktatási intézményekben is gyarapítják ismereteiket. A magyar anyanyelvű romák problémáit sajátunknak tekintjük, ezért társadalmi integrációjuk érdekében célzott integrált programokat hozunk létre.

Kitűzött céljaink elérését a jogszabályalkotás, a kormányzati szerepvállalás és a társadalmi szervező, közösségépítő programok támogatják. Elsődleges partnereink az önkormányzatok, az egyházak és a civilszervezetek. Azt akarjuk, hogy ezek a programok közösségi támogatottságot élvezzenek, és az azonos vagy hasonló gondolkodásmód révén mozgalmi jellegűvé váljanak.

A kisebbségi jogok bővítése és gyakorlatba ültetése továbbra is prioritás számunkra. A kormányprogramban szerepel a kisebbségi törvénytervezet kidolgozása és elfogadása, amelynek rögzítenie kell az etnikai kisebbségek döntési jogait az oktatás és a kultúra terén. A koalíciós partnereinkkel ennek elfogadásához kell biztosítanunk a parlamenti többséget, és meg kell győznünk a többségi közvéleményt arról, hogy ezen jogok bővítése nem hátrányos a többségi társadalomra nézve, semmit sem vesz el a többségi társadalomtól, ám biztonságot ad a nemzeti kisebbségeknek, és erősíti a többség-kisebbség közötti bizalmat.

Folytatjuk a magyar kormányzattal való együttműködést az oktatás, a gazdaság, a kultúra és a sport terén. A fiatal családok támogatása érdekében a romániai források mellett magyarországi támogatásokkal újabb bölcsőde- és óvodaprogramokat, a nagyvárosokban afterschool programokat indítunk el. Az itthon való boldogulás érdekében a magyar kormány partnerségével támogatjuk azokat a családokat, amelyek mezőgazdasági, illetve kis- és középvállalkozásokat működtetnek. A kultúra és sport közösségépítő erővel bír: a kulturális rendezvények révén erősítjük identitásunkat, megőrizzük meglévő értékeinket, és újakkal gyarapítjuk azokat. A sport nemcsak az egészséges életmód egyik fontos összetevője, hanem közösségi élményt is nyújt, összekapcsol bennünket.

Szeretnénk elősegíteni Románia és Magyarország jó kormányközi kapcsolatát. Ennek stabilizáló hatása van a román belpolitikára nézve, ugyanakkor a két kormány együttműködésével a kisebbségi helyzetből fakadó egyes hátrányok is orvosolhatók. A két ország geopolitikai helyzetéből és történelmi-kulturális örökségéből fakadó közös érdekek az európai politika szintjén is tetten érhetők.

Európától gazdasági prosperitást, modernizációt remélünk, de annak is tudatában vagyunk, hogy a mostani viták az Európai Unió jövőjéről nem pusztán árnyalatnyi, hanem jelentős világnézeti különbségeket tartalmaznak. Nekünk olyan Európai Unióra van szükségünk, amely összhangban van az erdélyi magyar társadalom értékrendjével, és elfogadja azt. Az a jövőkép, amelyet kisebbségi létünkben a magunk számára elképzelünk, egy ilyen Európai Unió keretein belül valósítható meg.

Fenntartjuk javaslatainkat az őshonos közösségek európai védelmével kapcsolatban

Az európai nemzeti és nyelvi kisebbségek, illetve etnikai közösségek, regionális és nyelvi csoportok tagjai évszázadok óta Európában élnek, és egyedülálló kulturális gazdagságot teremtettek, megőrizték anyanyelvüket, ősi hagyományait és szokásait. Ez a sokszínűség Európa egyik legnagyobb értéke. A nemzeti és nyelvi kisebbségek célja identitásuk, kultúrájuk, anyanyelvük megőrzése és fejlesztése. Anyanyelvüket használni szeretnék a mindennapokban, a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban. Gyermeküket anyanyelvükön szeretnék tanítani saját iskoláikban, hogy átörökíthessék azt a következő generációknak.

Az EU-nak túl kell lépnie jelenlegi szűklátókörűségén, meg kell haladnia az ún. „történelmi érzékenységek” okán figyelmen kívül hagyott területet, fel kell ismernie a nemzeti őshonos közösségek értékteremtő és értékmegőrző szerepét. Az Európai Bíróság korábban megalapította: még az EU szerződéseinek szűkebb értelmezése is lehetőséget ad arra, hogy az Unió politikai keretet alkosson a nemzeti kisebbségek számára.

Fontosnak tartjuk, hogy az Európai Parlament többsége elismerte a Minority SafePack kezdeményezés által felvetett kérések jogosságát, és támogató határozatot fogadott el. Számos partnert és támogatót állítottunk az ügy mögé, több országban a kisebbség és többség szoros együttműködését tapasztaltuk meg. Magyarország és a külföldi magyar közösségek egységesen álltak ki az európai kisebbségvédelem ügye mellett. Bizunk abban, hogy ez az egység és elköteleződés a jövőben is megmarad a Kárpát-medencében élő magyar közösségek javára.

Az RMDSZ megbízza a Szövetség választott képviselőit az Európai Parlamentben, az Európai Tanácsban, a Régiók Bizottságában, illetve az Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusában, hogy ezt a feladatot a következő időszakban mandátumuk prioritásának tekintsék.

A *Konferencia Európa jövőjéről* kezdeményezés célja az, hogy az uniós intézmények meghallgassák a polgárokat, és lépéseket tegyenek a megfogalmazott ajánlások megvalósítása érdekében. Ennek értelmében az RMDSZ a konzultáció során a következő javaslatokat fogalmazza meg:

1. Elvárjuk, hogy a konferencia következtetéseinek között kapjanak helyet Európa őshonos közösségeinek a nyelvi és kulturális örökség védelmére vonatkozó javaslatai.
2. Az EU-s szerződések esetleges módosítása során az őshonos kisebbségek nyelvének és kultúrájának védelme váljon uniós kompetenciává.
3. A jelenlegi kettős mércét felszámolva az EU tegye kötelezővé a koppenhágai kritériumrendszer betartását a jelenlegi tagállamok számára is.
4. Szorgalmazzuk a régiók és a közösségek Európájának kiteljesítését, amelyben a helyi autonómiák garantálják a kisebbségi közösségek jövőjét.
5. Elkötelezettek vagyunk Európa biztonságának megerősítése, a tömeges bevándorlás megállítása, a keresztény értékrend védelme mellett.

III. Család

1. Biztonság

1.1. Családtámogatás

A gyermekvállalás minden korban rendkívüli kihívást jelentett. Nincs ez másként a 21. században sem, amikor az egyre romló demográfiai tendenciák egyértelműen jelzik, hogy a romániai társadalom elöregedése immár középtávon is veszélybe sodorja a szociális ellátórendszerek fenntarthatóságát. Bár a gyermekvállalás iránti szándék továbbra is erős, számos fiatal pár nem tudja vagy nem meri megvalósítani azt a családot, amire vágyana, mivel nem érzi magát kellő biztonságban: attól tart, hogy nem rendelkezik elegendő forrással, lehetőségei korlátozottak.

A támogatási rendszerek alulfinanszírozottsága és kiszámíthatatlansága miatt sokak számára nehézséget jelent meghozni a döntést, amely normális körülmények között álmaik megvalósításának első lépését jelentené. Ezért országos célú és a kormány első számú feladatává kell válnia annak, hogy az állam minél nagyobb részt vállaljon a fiatal családok anyagi teherviselésében.

Az elkövetkező években a meghatározó politikai, társadalmi és civil szereplők legfőbb prioritása a gyermeket nevelő családok megbecsülése kell hogy legyen, és közösen kell kidolgozniuk egy hosszú távú, kiszámítható és valódi segítséget jelentő támogatási rendszert számukra. A családalapítást tervező fiatal párok számára biztosítani kell, hogy szabadon, nyugodt szívvel hozhassák meg döntésüket, a már gyermeket nevelő szülők pedig ne amiatt aggódjanak, hogy miről kell majd lemondaniuk a nagyobb gyermekeknek, ha újabb baba érkezik.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség célja, hogy az erdélyi magyar fiatalok itthon maradjanak, illetve hazajöjjenek: itthon dolgozzanak, alapítsanak családot, építsenek ott-hont, vállaljanak gyermeket, annyit, amennyit a szívük diktál. Ennek érdekében egy hosszú távú, az erdélyi magyar közösség számbeli és szellemi gyarapodását, illetve életminőségének javulását szolgáló családtámogatási rendszert dolgozunk ki.

A családi élet és a munkavégzés közötti egyensúly

Olyan feltételeket kell teremtenünk, amelyek segítenek összeegyeztetni a karriert és a gyermekvállalást. A járványhelyzet egyik következménye új lehetőséget jelent: a társadalom, a tanintézetek és a munkaadók is elfogadóbbakká váltak a rugalmas, otthonról végzett munka, illetve tanulmányok folytatása iránt. Ezt a kedvező mentalitásváltást érdemes a kisgyermekes családok javára fordítani, ösztönözve az otthonról végzett munka körülményeinek megteremtését (legyen adómentes az otthoni munka támogatása, legyen az otthoni rezsi, internet-előfizetésre, valamint a munkavégzéshez szükséges eszközök beszerzésére támogatás).

Anyáigilag támogatni kell az eszközbeszerzést, minden településen, ahol igény van rá, bölcsődét kell építeni, a délutáni oktatás bevezetését általánossá kell tenni. Kormányzati eszközökkel támogatjuk a családbarát vállalkozások létrehozását, megerősödését.

Támogatás és felelősségvállalás

Az RMDSZ több generációra kiterjedő családpolitikai intézkedéscsomagot dolgoz ki, amely négy elven alapul.

- 1.** A család minden tagja számára elérhetővé válnak a különböző juttatások, szolgáltatások, jogok, lehetőségek. Így például növekedjen a gyás összege a második gyermek születése után, ugyanakkor a nagyszülők, felnőtt munkanélküli testvérek is kaphassák meg a gyest, ha vállalják, hogy részt vesznek a gyermek gondozásában, amíg a szülők dolgoznak. Az apákat pedig azzal ösztönözzük a gyermeknevelésben való részvételre, hogy jelentősen növeljük az apáknak járó gyermekgondozási szabadságot és pótszabadságot.
- 2.** Az alanyi jogon járó támogatás mellett részesítsünk előnyben olyan formákat, amelyek a kedvezményezetteket aktív és felelős cselekvésre készítetik: például a gyermekpénz egy részét az állam fordítsa elsősorban a korai gyermekgondozási igények fedezésére (védőnői hálózat, családgondozás, család- és gyermekorvosi hálózat fejlesztése), illetve léptessen életbe célzott felhasználású – az oktatás, sport, egészségügy, kultúra területén értékesíthető – utalványrendszert.
- 3.** A családpolitikának kitüntetett figyelemmel kell kezelnie a nagycsaládosokat: nyújtson számukra jelentős kedvezményeket mind az állam (adóalap-csökkentés, autóvásárlás, vakációs jegyek), mind az önkormányzatok (ingatlan- és járműadó csökkentése, babakelengye csomag, telkek a nagycsaládosoknak lakásépítésre, a parkolás, a sport-, kulturális és szabadidős létesítmények kedvezményes használata).

4. A családpolitika középpontjában a többgenerációs család áll, amelyben az idősebb és fiatalabb nemzedékek között együttműködés, kölcsönös támogatás és felelősségvállalás valósul meg. Támogatjuk és fontosnak tartjuk a nagyszülők unokákról való gondoskodását, másfelől a gyerekek, unokák részvételét a nagyszülők gondozásában.

Az RMDSZ 2021. december 31-ig kidolgozza és a kormány elé terjeszti a részletes családtámogatási intézkedéscsomagot.

Otthonteremtés

Az a célunk, hogy a fiatalok bátran vállalják a családalapítást, és építsenek otthont. Kedvezményes hitelek és vissza nem térítendő támogatások révén az államnak segítenie kell a fiatalok otthonteremtését és a lakhatási körülmények javítását. Úgy kell átalakítani a családtámogatási rendszert, hogy a gyermekvállalás ne akadály, hanem lehetőség legyen.

1. Kezdeményeztük az Országos Lakásügynökség által fiatalok számára épített lakások árának csökkentését a 2019-eshez hasonló értékre, ezáltal megkönnyítve a fiatal családok lakáshoz jutását. Emellett elindítottuk azt az országos programot, amely mind városi, mind falusi környezetben lehetővé teszi, hogy a helyi igényekhez igazítva bölcsődéket építsünk.
2. Az RMDSZ kezdeményezte, hogy a kormány már idén ősztől átvállalja a bölcsődei ellátás költségeinek terhet az önkormányzatoktól, így azok a kisközösségek is bölcsődéket működtethetnek majd, amelyek önerőből nem tudnák ezt biztosítani.

1.2. Egészségügy

A jól működő egészségügyi rendszer legfontosabb ismérve, hogy gyors és hatékony szolgáltatást nyújt a betegeknek. Az elmúlt évek, különösen az elmúlt másfél esztendő azt bizonyította, hogy a romániai egészségügyi rendszer mindenekelőtt beruházásokra, fejlesztésekre és eszközbeszerzésre szorul.

1. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség elkötelezett a fejlesztés mellett: 3000 családorvosi rendelő, 200 szociális központ építését és felújítását, az újszülöttek számára 26 intenzív osztály kialakítását, több mint 300 egészségügyi intézmény, illetve 54 kórház fejlesztését, bővítését, megújulását támogatja hazai és uniós forrásokból, valamint az Európai Beruházási Bankkal kötött megállapodás nyomán.

2. Tovább erősítjük az önkormányzatok szerepét az egészségügyi rendszer működésében, és úgy fogjuk bővíteni az egészségügyi infrastruktúrát, hogy az egészségügyi szolgáltatások a prevenciótól a krónikus betegek kezeléséig minden közösség számára elérhetővé váljanak.
3. A megyei kórházak szakosztályait megerősítjük, nagyobb támogatást nyújtunk az orvosi eszközök beszerzésére, az országos helyreállítási tervnek pedig része lesz a regionális kórházak építése is. Ezzel, valamint a megyei kórházak fejlesztésével a betegek otthonukhoz legközelebb részesülhetnek minőségi orvosi szakellátásban.

2. Identitást megőrző, versenyképes tudást!

A 21. század sikeres oktatási rendszere egyszerre stabil és rugalmas, hagyományőrző és innovatív, közösséget és egyént is formáló. A nemzeti kisebbségek számára az anyanyelven való oktatás nemcsak a tudásátadás, nevelés eszköze, hanem az identitásképzés és -megőrzése is. Az oktatási intézményépítés nemcsak jogi keretet, épületeket, tantermi infrastruktúrát jelent, hanem képzett pedagógusokat, kreatív diákmozgalmat és szülői részvételt, támogató önkormányzatot is.

Gyermekeink versenyképes tudásán is múlik közösségünk szülőföldön való megmaradása. A minőségi oktatáshoz, neveléshez való hozzáférésre mint alapjogra kell tekintenünk. Ezért ezt elérhetővé kell tenni minden gyermek számára. Ez a kulcsa annak, hogy a felnövekvő nemzedékek a gyorsan változó munkaerőpiacnak a nyertesei legyenek.

Meggyőződésünk, hogy az oktatási rendszer radikális átalakítására van szükség az érintett felek minél teljesebb körű bevonásával. Ennek az alábbi szempontokat kell követnie:

1. Ma az iskola túlságosan szerteágazó tudással akarja felruházni a diákokat, viszont kevesebb figyelmet fordít arra, ami igazán fontos. Az oktatásban a kevesebb több állítás érvényes. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a diákok személyiségének fejlesztésére, a tehetséggondozásra, a kreativitás támogatására és a rendszeres testmozgásra is. A túlterhelt tantervek miatt ezek a területek folyamatosan háttérbe szorultak, holott egy diák szellemi és testi fejlődésében kiemelkedő szerepet játszanak. A tanórák és a tananyag nagymértékű csökkentésével és átformálásával érhetjük el, hogy a diákok gyakorlati tudásra tegyenek szert.
2. Az elmúlt évtizedekben a szakiskolákra a diákok és szülők nem lehetőségként, hanem kényszermegoldásként tekintettek, emiatt a szakoktatásra való igény lényegesen

csökkent. Ennek eredményeként a szakemberhiány arányosan növekszik a szakképzetlen, munkát kereső fiatalok számával. Újra vonzóvá kell tennünk a szakképzést a diákok számára. A duális oktatás kiterjesztése, a szakközépiskolák érettségivel való zárása, az oktatás minőségének érdemi növelése együttesen fontos ahhoz, hogy a szakiskolák visszanyerjék tekintélyüket.

3. Támogatjuk továbbá a kétszintű érettségi bevezetését, mert hibásnak tartjuk azt a rendszert, amelyben a diákok egyharmada nem zárja le érettségivel a középiskolai tanulmányait, ezáltal korlátozva a továbbtanulási vagy szakképzési lehetőségeket.
4. A felsőoktatás szerepe is megváltozott napjainkban: az üzleti szféra együttműködő partnert keres az egyetemekben, ezért munkaerőpiacra orientált, kutatáson és fejlesztésen alapuló, minőségi felsőfokú oktatást kell biztosítanunk a fiatalok számára, amely képes dinamikusan igazodni az aktuális tendenciákhoz. Az anyanyelven érettségizett diákoknak biztosítanunk kell az anyanyelven történő felsőoktatáshoz való szabad hozzáférést.

A *Képzett Románia* program újabb lehetőségeket biztosít, de egyben buktatókkal is jár. Kiemelten oda kell figyelnünk a már megszerzett kisebbségi jogok megtartására és bővítésére, valamint az ezt előíró jogszabályok betartásának követésére.

A *Biztonságos és egészséges iskolák* program célja, hogy biztonságossá tegyük azokat az iskolákat, amelyek nem felelnek meg a tűzvédelmi, egészségügyi és földrengés-veszélyességi előírásoknak. Ezért olyan költségvetési alap megteremtését kezdeményezzük, amely az oktatási infrastruktúra modernizálását szolgálja.

Számunkra minden egyes magyar tagozatú osztály és csoport érték, amiért felelősséggel tartozunk. Az RMDSZ elérte a bölcsődei, óvodai férőhelyek bővítésének központi költségvetésből való finanszírozását, amivel a fiatal családokat segítjük. Ezen az úton kell továbbmennünk az alábbi intézkedések bevezetésével:

1. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ahol bevezetik a délutáni oktatást és az iskolai meleg ebéd programot, csökken az iskolaelhagyás aránya, és javulnak a tanulási eredmények, ezért érdemes általánossá tenni ezt a gyakorlatot.
2. A szórványvidéken továbbra is kulcskérdés a diákingázás finanszírozása, illetve a bentlakás biztosítása. Nem lehet egyetlen olyan magyar gyermek sem, aki számára az anyanyelvű oktatás nem elérhető.

3. Folyamatos kihívást jelent a román nyelvoktatás korszerűsítése, adaptációja a magyar tannyelvű iskolák számára. A román nyelv oktatásában a kommunikációs készségek fejlesztésére kell helyezni a hangsúlyt.
4. A digitális eszközöknek mindenekelőtt a tanulást kell segíteniük. A megfelelő szakkínálat, melynek egyre inkább bővülő része a duális képzés, megteremti a diák tehetségéhez, érdeklődéséhez legjobban kapcsolódó munkahely megtalálását.

Az iskolák vezetése nemcsak tanügyi, hanem menedzsment feladat is. Igazgatóink eszköztelenek ebben a munkában, hisz többek között nem határozhatják meg a munkaerő kiválasztását, teljesítményorientált bérezését. A döntési mechanizmusok decentralizációja, a működési folyamatok adminisztrációjának egyszerűsítése elengedhetetlen, másfelől problémát jelent a pedagógusok bürokráciával való túlterhelése, mert ez is az oktatás minőségének a rovására válik.

Az oktatási rendszer normatív alapú finanszírozását újra kell gondolnunk. A pénzhiány gyakran gátat szab a pedagógusi kreativitásnak, a diákélet sokszínűségének, a pedagógusok szakmai továbbképzésének, a szükséges infrastruktúra-fejlesztésnek.

Romániának tíz éven belül meg kell dupláznia az oktatásra és kutatásra fordított költségvetését.

2.1. Ifjúságpolitika és sport

Az elmúlt közel húsz évben a fiatalok élete megváltozott, amire a Covid-19 járvány okozta korlátozások is hatással voltak. Kitolódik a családtervezés időszaka, ahogyan a függetlenné válás is későbbi életkorban válik prioritássá. Egyre több fiatal választja a külföldön való boldogulást, nekünk pedig az a célunk, hogy ismét első számú opcióvá váljon számukra az itthon maradás, a szülőföldön való hosszú távú tervezés.

Középiskolások, egyetemisták

A pályaorientációs programok megszervezését azért támogatjuk, mert ezek már középiskolás korban segítik a fiatalokat szakmai életük megtervezésében.

A tehetséggondozással és -támogatással foglalkozó szakkollégiumok abban segíthetnek, hogy a diákok kreativitása fejlődjön, és gyarapodjon innovatív és vállalkozói készségük.

A szociálisan hátrányos helyzetből származó fiataloknak szintén szakkollégiumi és ösztöndíj-rendszert kell létrehozunk, amely biztosítja a felzárkózás lehetőségét.

A pedagógusi és kutatói pályát vonzóbbá kell tennünk ösztöndíjak alapításával, amelyek ösztönzőleg hatnak ugyanakkor az innovációra és a tudományos kutatásokra is.

Pályakezdő fiatalok, munkanélküliek

A munkavállaló fiatalok igényei megváltoztak, a pályakezdők elhelyezkedése nehézségekbe ütközik. A gazdasági migráció, a téves pályaválasztás, az anyagi függetlenségre való igény kialakulásának késése egyaránt hatással vannak erre.

A vállalkozói kedv erősítése, valamint vállalkozóként az első lépések megtételének céljából minden megyeszékhelyen és municípiumban inkubátorházak létrehozására van szükség.

Támogatjuk a gyakornoki programokat, ezáltal is segítve a fiatalok munkaerő-piaci tájékozódását.

Sport

Az Ifjúsági és Sportminisztérium vezetése lehetőséget nyújt a sporttal kapcsolatos szemléletváltás gyakorlatba ültetésére és egy hosszú távú sportstratégia kidolgozására.

Ez három fő területet érint:

- 1.** Az iskolai tanórákat új keretek közé helyezzük, így a diákok számára több sportág megismerését tesszük lehetővé. Ez hosszú távon hatással lesz a tömegsportra és a versenysportokra egyaránt.
- 2.** Újjászervezzük a sportiskolákat és a sportszövetségeket, valamint új támogatási rendszert dolgozunk ki ezek fenntartására.
- 3.** Meghatározzuk azokat a sportágakat, amelyek kiemelt támogatást kapnak, ezáltal megteremtve annak a kereteit, hogy hosszú távon visszakerüljünk a nemzetközi élvonalba.

Új sportbázisok, uszodák, tornatermek, bicikliutak és más sportlétesítmények építését, valamint a meglévők korszerűsítését indítjuk el.

2.2. Kultúra

Három évtizede azért dolgozunk, hogy kulturális és épített örökségünk, műemlékeink, kulturális intézményeink megújuljanak és működjenek. Minderre alanyi jogon tartunk igényt, hiszen a romániai magyarok a többségi nemzet tagjaihoz hasonlóan teljes értékű és adófizető polgárai az országnak, a bőség forrását jelentik, nem pedig veszélyt.

A mostani kormányzati ciklusban olyan digitális műemlékjegyzék létrehozásán dolgozunk, amely tartalmazza az adott épületre vonatkozó törvényes kötelezettségeket. Az intézkedés megkönnyíti majd a műemlékek tulajdonosainak a helyzetét, és eligazítást nyújt a befektetőknek.

Legfontosabb céljaink:

1. Csökkentjük a bürokráciát, és felgyorsítjuk az engedélyeztetési eljárást az önkormányzatok és a befektetők számára. Ehhez egy befektetésbarát területrendezési kódexet dolgozunk ki, amely összehangolja az érvényben lévő törvényeket.
2. A kulturális programok támogatására létrehozunk egy egységes pályázati felületet a Román Országos Kulturális Alapnál. Ezáltal elérhetőbbé válik a finanszírozás intézményeink és civilszervezeteink számára.
3. A könyvkiadás, az irodalmi és kulturális folyóiratok számára újabb és megnövelt költségvetési forrásokat kell beazonosítanunk.
4. Támogatjuk a Kolozsvári Állami Magyar Színház felújítását és egy új épülettel való bővítését, valamint a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház felújítását.
5. Új múzeumokat alapítunk a helyreállítási terv részeként, mert nemcsak az infrastruktúrát, hanem a közös emlékezetet is bővíteni kell. Létrehozunk Marosvásárhelyen az ország első fotografiai múzeumát. Bukarestben a romániai zsidóság történetét és a holokausztot bemutató múzeumot alapítunk. Sepsiszentgyörgyön a kommunista diktatúra kegyetlenségeit, Szatmárnémetiben a kilakoltatást és a kényszerített iparosítást bemutató múzeumot hozunk létre, és kialakítjuk az 1989-es forradalom temesvári emlékútját. Emellett fejlesztjük a máramarosszigeti börtönmúzeumot, és elkészítjük a nagyenyedi „rabok gödreként” emlegetett börtöntemetőről szóló kiállítást.
6. Szintén az országos helyreállítási terv részeként 12 kulturális-turisztikai utat tervezünk: kastélyok útja, erdélyi kúriák útja, bojárházak útja, hagyományos gasztronómia útja,

várak útja, erődtemplomok útja, fatemplomok útja, Szent László-út, római erődítmények útja, a Duna-delta kulturális útja, hagyományos építészettel rendelkező falvak útja. Mindezek nemcsak a turizmust lendítik fel, és teremtenek új munkahelyeket, de hozzájárulnak a történelem jobb megismeréséhez is.

3. Élhető környezet

3.1. Intézményeink biztonsága

a.) decentralizáció

Az RMDSZ kezdeményezte és elengedhetetlen reformnak tartja a decentralizációt.

Érvényesíteni kell a gyakorlatban azt a decentralizációs stratégiát, amelyet még 2017-ben fogadott el Románia. Ennek alapelve a szubszidiaritás, és ennek minden közigazgatási területre ki kell terjednie.

A Szövetség 2010-ben az egészségügyi rendszer és különösen a kórházak decentralizációjával úttörő szerepet játszott és példát mutatott. Ugyanezt a folyamatot indítottuk el az Ifjúsági és Sportminisztériumban, amelyet újabb ágazatoknak kell követniük.

Két fő elvet követünk:

1. Egy átfogó közigazgatási reform részeként szükséges a történelmi régiók megerősítése is anélkül, hogy ez az etnikai arányok megváltoztatásával járna. A régiókat széles körű döntési és végrehajtási feladatkörökkel kell felruházni.
2. A területfejlesztésnek mindenekelőtt a kevésbé fejlett térségek felzárkóztatását kell szolgálnia. Minden egyes intézkedés legitimitását a közösségek által választott önkormányzati vezetők demokratikus döntéshozatala adja.

A Székelyföldön, Partiumban, Közép-Erdélyben és a szórványban élő közösségeknek sajátos gondjaik vannak. Ezért a felzárkóztatást célzó megoldásoknak is sajátosnak kell lenniük. Az erős Székelyföld az erdélyi magyarság gyarapodásának egyik garanciája, ezért kiemelt cél Székelyföld gazdasági és társadalmi megerősödése. Kovászna, Hargita és Maros megyének együttesen kell alkotnia a Székelyföldi Fejlesztési Régiót.

b.) digitalizáció

Az erdélyi magyarok számára kitörési lehetőség a tudásalapú és innovációra épülő gazdaság, a fenntartható fejlődés, a környezetbarát és versenyképes gazdaság elindítása és a régióba való telepítése. Az elmúlt másfél esztendőben azt tapasztaltuk, hogy a digitális technológiák szerepe felértékelődött a tanulásban, a munkavégzésben és a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférésben egyaránt.

A digitális rendszerek kiépítése ma már a legkisebb települések számára sem szabadon választható terület, hanem kiemelt feladat, amely ösztönzőleg hat a modern technológiák befogadására, javítja az életminőséget. A digitális ügyintézés ugyanakkor több időt jelent a családoknak!

Ezen a területen négy célkitűzésünk van:

- 1.** Az országos helyreállítási alap és egyéb uniós források lehetőséget nyújtanak a szélessávú internet bevezetésére 790 romániai településen, 200 egészségügyi intézmény digitalizálására, 1175 SMART Lab vásárlására az iskolákba, valamint 6176 iskola informatikai laborjának korszerűsítésére. Ugyanezekből a forrásokból 100 000 ember digitális kompetenciáit fejlesztjük.
- 2.** Az RMDSZ által vezetett önkormányzatok vállalják az adórendszer és a közszolgáltatók digitalizálását. Az RMDSZ támogatja azt az intézkedést, amelynek célja egy online elérhető adatbázisban tömöríteni és az állampolgárok számára elérhetővé tenni a települések általános és egy bizonyos környékre vonatkozó rendezési tervét, illetve a telkek körül elérhető közművesítést. Az önkormányzatok munkájának támogatásaként az RMDSZ kormányzati eszközökkel dolgozik azért, hogy egyszerűbben, gyorsabban, bürokrácia mentesen pályázhasson minden önkormányzat. Fontosnak tartjuk, hogy az önkormányzati szolgáltatások digitalizációja mellett minél több önkormányzat pályázzon a digitális ismeretek terjesztését szolgáló programok, tele-házak támogatására.
- 3.** A felzárkózásból nem maradhat ki egyetlen polgár, így az erdélyi magyarok sem. Ezért az RMDSZ célja, hogy önkormányzataink hatékonyan felhasználják a helyreállítási alap és az egyéb uniós források adta lehetőségeket, a közösség javára fordítsák azokat, különösen azt a versenyelőnyt, amelyet Románia európai viszonylatban mért kiemelkedő internet-lefedettségi helyzete jelenthet.
- 4.** Az RMDSZ támogatja a nyílt kormányzás elvét, amelynek előfeltétele a közadatokhoz való hozzáférés biztosítása. A különböző informatikai rendszereknek képesnek kell lenniük

a biztonságos adatcserére, az adóhivatalok digitalizálása pedig nemcsak a bürokráciát csökkenti, és a szolgáltatások minőségét javítja, de a méltányos közteherviselést is új alapokra helyezi.

3.2. Infrastruktúra

Szállítási infrastruktúra

Az RMDSZ kiemelt prioritásként kezeli a közúti és vasúti nagy infrastruktúra fejlesztését. A gazdasági fejlődés és egyben az erdélyi vállalkozók versenyképessége növelésének garanciája az autópályák, illetve a gyorsforgalmi utak építése, a vasúthálózatok korszerűsítése.

Ennek sarokpontjai:

1. Kiemelt célunk a Nagyvárad–Brassó, a Nagylak–Brassó–Bukarest autópálya befejezése, a Marosvásárhely–Jászvásár, valamint a Brassó–Bákó autópálya megépítése. Az úthálózatot úgy kell fejleszteni, hogy bármely településről legtöbb másfél óra alatt autópályához lehessen csatlakozni.
2. A települések körgyűrűjének kiépítése külön figyelmet igényel, hiszen így jelentősen csökkenthető a lakott területen áthaladó járművek száma. Ezt a munkát is elkezdtük.
3. Korszerűsíteni kell a vasúthálózatot, és olyan logisztikai központokat kell kialakítani, amelyek lehetővé teszik az áruszállítás áthelyezését a közúti forgalomról a vasútra.
4. Támogatjuk a regionális repülőterek megépítését és a meglévők működését, fontosnak tartjuk, hogy több alacsonyabb besorolású repülőtér épüljön, amely egy-egy kistérséget beemel a személy- és áruforgalom regionális, európai és globális körforgásába.

Az RMDSZ egy új, 50 milliárd lej összegű országos alap elindítását dolgozta ki a 2022–2028-as időszakra, amelyet a fejlesztési minisztérium kezel. Ez az alap célzottan a megyei és helyi úthálózat, illetve a közüzemi infrastruktúra javítását szolgálja.

3.3. Környezetvédelem

Medvekérdés

Az elmúlt öt év elhibázott intézkedései a romániai barnamedve-populáció elszaporodásához vezettek. Tekintettel arra, hogy emberi életek és javak kerültek veszélybe, az RMDSZ erre az égető problémára dolgozott ki hosszú távú megoldást.

Első lépésben megteremtettük a jogi kereteket. Az új szabályozás szerint eltávolítható minden olyan nagyvad, amely a településeken belül veszélyezteti az emberi életet és a javakat. Az erre vonatkozó döntést az adott település polgármestere által vezetett bizottság hozza meg.

A második intézkedés a medvepopuláció átfogó menedzsmentje. Ennek szerves része az ember és a nagyvad együttélésének javítását célzó projekt gyakorlatba ültetése. Miután a medvepopuláció méretét megbecsülik, egy többéves program keretében a létszámot a természetes körülményekhez igazítják.

A jó döntések alapja a világos beszéd – a Szövetség arra vállalkozott, hogy mindenekelőtt megvédi az emberi életeket és javakat, másrészt megőrzi az Európában egyedülálló medvepopulációt, ezzel nemcsak az ország, hanem a kontinens biodiverzitását is szolgálva.

Hulladékkezelés, szemétszállítás egy tisztább környezetért

Románia a hulladékgyűjtés és a szemétszállítás tekintetében egyaránt óriási lemaradásban van. Amikor elvállaltuk a szakminisztérium vezetését, tisztában voltunk a feladat nagyságával.

Az ország több megyéjében a mai napig megoldatlan a szelektív hulladékgyűjtés, hatalmas mennyiségben naponta érkeznek külföldről illegális szemétszállítmányok, továbbá problémát okoz a folyókba és patakokba törvénytelenül elhelyezett hulladék, amely nemcsak Romániát szennyezi, de Magyarországot és más szomszédos országokat is. Ezeket a problémákat mind egy időben kell gyorsan, hatékonyan és átfogóan kezelnie a kormánynak.

Az alábbi intézkedéseket tervezzük a tisztább környezetért:

1. Általánossá tesszük a szelektív hulladékgyűjtést, fontosnak tartjuk a hulladék mennyiségével arányos hulladékkezelési díj bevezetését, szigorítunk a szabályokon, drasztikus büntetésekkel felszámoljuk az illegális szemétkereskedő telepeket, és megállítjuk az

országba törvénytelenül érkező szemetet. Románia egyetlen régiója sem lehet más országok szemétklerakója.

2. Az államhatárokon 12 szűrőrendszert építünk ki, ami megakadályozza a folyóba kerülő műanyagszemét továbbjutását. A helyi szelektív hulladéklerakókra, illetve a nem EU-konform hulladéklerakók bezárására hazai és EU-s pénzalapokat különítettünk el.
3. A körforgásos gazdaság irányába tettünk határozott lépést azzal, hogy a kormány elfogadta az egyszer használatos műanyag termékek betiltását.
4. A következő években 553 légszennyezés-ellenőrző berendezést, 300 radioaktivitás-figyelő állomást és 240 zajfigyelő állomást alakítunk ki.
5. Kiemelt prioritásként kezeljük a települések közművesítését, a közüzemi szolgáltatások fejlesztését, különös tekintettel a vidéki települések ivóvízellátásának és csatornahálózatának kiépítésére. 2026-ig európai uniós alapokból újabb 88 ezer háztartás csatlakozik a víz- és csatornarendszerre, elsősorban kistelepüléseken élő családok. A 2000 lakosnál nagyobb településeken 1630 km-nyi vízhálózatot és 2000 km-nyi csatornarendszert építünk ki.
6. Támogatjuk a városi terelőutak, valamint bicikliutak építését. A gyalogos és kerékpáros közlekedés megkönnyítésének szervesen be kell épülnie a városi mobilitás és infrastruktúra tervezésébe. Támogatjuk továbbá a városokat, régiókat és országokat összekötő bicikliutak kiépítését.

Erdőgazdálkodás

Az erdőgazdálkodásnak egy időben kell szolgálnia az erdők védelmét és azok hosszú távon fenntartható kitermelését. Félév alatt a felére csökkentettük az illegális faanyagszállítmányok számát: az általunk elindított Sumal 2.0 faanyag-nyomonkövető rendszerrel visszaszorítjuk az illegális fakitermelést, csökkentjük a bürokráciát, digitalizáljuk az engedélyek kibocsátását, és javítjuk a faanyag nyomonkövethetőségét.

Azt kérjük az Európai Uniótól, hogy az Európai Erdészeti Stratégiát Románia sajátosságainak figyelembevételével alkalmazzuk: a stratégia gyakorlatba ültetéséhez az Unió biztosítson anyagi forrásokat a romániai erdők sajátosságainak megfelelően. Vállaljuk olyan szűz és idős erdők védelmét, amelyekhez hasonlók máshol Európában már nem találhatók meg, de ehhez megfelelő támogatásra van szükségünk.

Az erdőgazdálkodással kapcsolatos főbb lépések:

1. Az illegális fakitermelés még hatékonyabb visszaszorítása érdekében létrehoztuk az Országos Erdészeti Felügyelőséget.
2. A kormány két éve nem fizetett az erdőtulajdonosoknak kompenzációt, ezt az elmaradást félév alatt törlesztettük, mert elfogadhatatlannak tartjuk, hogy miközben az állam a polgárokkal szembeni tartozásait behajtja, többéves tartozást halmoz fel velük szemben.
3. Az országos helyreállítási tervből 2026-ig több mint 56 000 hektár terület erdősítését tűztük ki célul, amelyhez országos és európai uniós alapokból fogunk kiegészítő forrásokat biztosítani.
4. Az erdőkitermelésben környezetbarát technológiákat kell alkalmaznunk, a kitermelést digitális módszerekkel kell ellenőriznünk. Raktározó és elosztó pontokat hozunk létre a faanyag követhető értékesítése érdekében, és áttérünk az álló fa értékesítéséről a raktárból való értékesítésre, amivel egy fontos ellenőrzési pontot illesztünk a rendszerbe.
5. Új erdőkitermelési utakat építünk, a meglévőket korszerűsítjük, és a mező-, út- és településvédő erdősávok telepítésével javítjuk az életminőséget.
6. Az erdőtulajdonosoknak a környezetvédelmi szabályok betartása mellett lehetőségük kell legyen az erdő fenntartható gazdálkodására és gazdasági szerepének megerősítésére. Ezért szükséges a törvényes rendelkezések korszerűsítése.

Éghajlatváltozás, árvízvédelem

Az RMDSZ az árvízvédelem terén a következő intézkedéseket tervezi:

1. A víztározók felújítása környezetbarát módszerekkel és oly módon, hogy azok árvízvédelmi kapacitását is megnöveljük. Kialakítjuk a készenléti és szükség tározók rendszerét, amelyek elsődleges célja a hirtelen keletkezett vízmennyiség felfogása és tárolása, másodlagos célja pedig a természetközeli vizes élőhelyek kialakítása.
2. Fontos a meteorológiai előrejelzések pontosságának javítása, ezért 300 automata és 100 agrometeorológiai állomást korszerűsítünk és telepítünk, így növelve a meteorológiai előrejelzések és figyelmeztetések hatékonyságát.

3. A Fejlesztési, Közigazgatási és Közmunkálatokért felelős Minisztérium vezetésével országsszerte 1000 kilométernyi bicikliút-hálózatot hozunk létre a folyó- és állóvizek melletti töltéseken, amelyek így árvízvédelmi szerepük mellett helyet biztosítanak a rekreációs és szabadidős tevékenységeknek, a környezetbarát közlekedésnek is.

Élhetőbb környezetet, kevesebb szén-dioxid-kibocsátást

További intézkedéseket tervezünk a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése érdekében:

1. Jelenleg az elektromos autók aránya Romániában mindössze 1%. A Környezetvédelmi Alap által elindított roncsautó programok elsődleges célja a légszennyezés csökkentése, de közvetett módon az autóipar fellendülését is szolgálják. Célunk, hogy növeljük az elektromos és hibrid autók számát a romániai utakon.
2. Az Energetikailag Hatékony Lakás program azt a célt szolgálja, hogy a középületeket és a lakóházakat energiatakarékosabbá tegyünk, ezáltal csökkentve a szén-dioxid-kibocsátást. Európai uniós alapokból 2026-ig 1000-1500 tömbházat és 2000 közintézményt újítunk fel és teszünk energiahatékonyvá.
3. Pénzalapot különítettünk el a fűtési rendszerek korszerűsítésére, rehabilitálására, átszervezésére, kiterjesztésére. Folytatjuk az ökológikus közvilágításra való átállás céljából nyújtott támogatási programokat.
4. A következő években akadálymentesített és zöld autóbusszokkal bővítjük az elektromos közszállítást, és töltőállomásokat szerelünk fel az elektromos autók számára. Az országos helyreállítási alaphoz több mint 2500 hibrid és közel 2000 elektromos autóbusz forgalomba helyezését, továbbá közel 15 ezer elektromos töltőállomás kihelyezését tervezzük.

IV. Gazdaság

A világgazdaság hatalmas és gyors átalakuláson megy keresztül. A Covid-világjárvány okozta gazdasági válságra ma Európa és a világ más részei a digitális és zöld, fenntartható gazdasági modellt javasolják. A gazdaságpolitika alakításában az RMDSZ-nek mint koalíciós tényezőnek közvetett szerepe van, hiszen a szaktárcát nem mi irányítjuk. A kormányzati munkában az alábbi szempontokat igyekszünk érvényesíteni:

- 1.** A gazdasági átalakulással kell összeegyeztetnünk azt a jövőképünket, amelynek fontos része a szülőföldön való gyarapodás, a kis- és középvállalkozásokra épülő gazdaság és a fenntartható fejlődés.
- 2.** Továbbra sem engedhetünk senkit leszakadni, ezért a felzárkózás egyszerre társadalom- és gazdaságpolitikai prioritás, melyet megfelelő közpolitikákkal fogunk megvalósítani.
- 3.** Az európai helyreállítási terv és a 2021–2027 közötti hétéves költségvetési keret új fejlődési pályára helyezi az országot. Ezt a lehetőséget nekünk is okosan kell kihasználnunk saját közösségeink javára. A kormányzás által biztosított lehetőségeket az önkormányzataink és a közösségeink javára fordítjuk, javítva az általános versenyképességet és a fenntarthatóságot.
- 4.** A kis- és középvállalkozások versenyképességének emelése stratégiai érdek. A digitalizáció sikere az erdélyi szakemberképzés javításától és az önkormányzat-szakoktatás-vállalkozói szféra intenzívebb együttműködésétől függ. A zöld és fenntartható átállás sikere a KKV szektorban általános mentalitásváltást követel, amely az innovációt, a profitorientáltságot és a felelős vállalati magatartást helyezi középpontba.
- 5.** A digitalizáció a gazdasági növekedés egyik motorja, amely növeli a vállalkozások versenyképességét, és jobb üzleti teljesítményt eredményez. Ennek elengedhetetlen feltétele a gyors és biztonságos adatátviteli infrastruktúrák kiépítése, a felhőalapú tárolás és adatfelhasználás, valamint a mesterséges intelligencia és a robotika kiterjedt alkalmazása.

4.1. Mezőgazdaság

2023-tól lép életbe az új Közös Agrárpolitika, amelynek legnagyobb újítása a decentralizáció. Ennek három fontos irányvonala van.

1. Több forrás jut a romániai pályázati programokon keresztül a kisebb gazdaságoknak, ez pedig a szétagolt erdélyi tulajdonviszonyoknak kedvez, hiszen itt jellemzően családi gazdálkodások működnek, amelyek esetében más típusú beruházási programokra van szükség.
2. Nagyobb támogatást nyújt a fiatal gazdáknak, akik számára így már elérhetőek lesznek az innovatív technológiai újítások.
3. Erős szociális pillére van, melynek célja, hogy a mezőgazdaságban dolgozóknak jobb körülményeket biztosítson. Az RMDSZ kormányzati jelenléte meghatározó olyan reformintézkedések véghezvitelében, mint az állattenyésztési támogatások restrukturálása, a genetikai állomány nemesítése, a termelői csoportok pályázati lehetőségeinek bővítése.

A sajátos erdélyi viszonyoknak megfelelően fontos helyet kap az állattenyésztés, azon belül a hegyvidéki és síkvidéki állattenyésztés megkülönböztetett kezelése. Cél a teljesítményalapú támogatások bevezetése az állattenyésztésben, hiszen ezáltal motiválhatóak a gazdák és vállalkozók egyaránt.

Az integrált mezőgazdasági értékláncok létrehozása elengedhetetlenül fontos a versenyképes piaci jelenléthez, ezért az RMDSZ kormányzati jelenléte elősegíti azokat a döntéseket, amelyek az ilyen típusú beruházások ösztönzését szolgálják. A jelenleg is elérhető vidékfejlesztési támogatások bővítésével éppen azt a célt akarjuk elérni, hogy az elsődleges termelés és a feldolgozás minőségi és mennyiségi javításával piacképesse tegyük az erdélyi gazdákat, gazdálkodókat. Ugyanakkor az RMDSZ kezdeményezi a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer-ellátási lánc szereplői együttműködésének megerősítését, ezen belül kiemelten támogatjuk a mezőgazdasági termelők társulásait, a termelői szervezeteket és a szakmaközi szervezeteket. Az integráció és az ezáltal megvalósuló feldolgozóipari egységek az új munkahelyek és versenyképes termékek mellett csökkentik a fogyasztók függőségét, ugyanakkor nagyban hozzájárulnak Románia élelmiszeripari külkereskedelmi mérlegének a javításához is.

